

Motion

1976/77: 1111

av herr Nilsson i Järfälla m. fl.
om barnomsorg under hela dygnet

Under senare år har det rått en nära nog allmän uppslutning bakom kravet på en utbyggnad av samhällets barnomsorg. Ett uttryck för det är det program för 100 000 daghemspplatser som antogs av 1975/76 års riksdag.

Bakom den opinion som lett till detta beslut har inte minst löntagarnas organisationer stått. Landsorganisationen i Sverige – LO – har alltsedan 1950-talet varit djupt engagerad i att driva på för fler daghemspplatser. Motiven har varit och är alltifamt:

- behovet för de förvärvsarbetande föräldrarna att ha en trygg och kvalitativt tillfredsställande tillsyn för sina barn,
- de positiva effekter för barnens utveckling som barnomsorgen innebär,
- medvetandet om barnomsorgens avgörande betydelse för att skapa jämställdhet mellan män och kvinnor.

Möjligheten till en trygg och socialt utvecklande barnomsorg måste gälla alla barn. För att uppnå detta måste samhället ta på sig ett ansvar för de barn som genom föräldrarnas arbetstider är särskilt utsatta. Det underströks av 1976 års LO-kongress, som beslutade att av samhället kräva en utbyggnad av barnomsorgen så att den fungerar under hela dygnet och inte enbart under dagarbetstid.

Till grund för kongressens beslut låg bl. a. en undersökning om behovet av barnomsorg bland medlemmarna som LO gjorde under hösten 1975. Genom sin omfattning är undersökningen representativ för halva arbetsmarknaden och för hälften av alla barn mellan noll och elva år.

Av undersökningen framgår att det finns ett stort behov av barnomsorg utöver den av socialstyrelsen rekommenderade tiden mellan kl. 06.30 och 19.00. Totalt behöver 81 500 barn omsorg på andra tider än de vanliga dag- och fritidshemstiderna.

På kvällen behöver 58 000 av barnen längre öppethållande och på morgonen behöver 48 000 av dem få komma tidigare. Under nätterna behöver 26 000 barn omsorg. Till det kommer att 40 000 av barnen behöver tillsyn på helgerna. Undersökningen visar också att ca 700 barn under sju år och 37 300 barn under 11 år är utan tillsyn någon del av dygnet.

Bakom de här siffrorna finns stor otrygghet och lidande för många barn. Föräldrarna pressas av oro och skuld känslor. Flera av dessa barn får betala ett högt pris för samhällets oförmåga att lösa omsorgen om dem.

När den här frågan behandlades vid 1971 års LO-kongress ställdes hoppet till de förslag som 1968 års barnstugeutredning skulle lägga i sitt betänkande.

Förskola, del 2, tog den upp öppethållandetiderna och förordade en försöksverksamhet i kommunerna.

Genom de lokala LO-sektionerna har det tagits en rad initiativ för att i olika kommuner få till stånd en sådan försöksverksamhet. Den har dock inte genomförts i någon kommun. Som skäl för sin passivitet har man dels anfört ekonomiska skäl, dels att man velat avvakta andras erfarenheter.

Det brukar också i det här sammanhanget anföras att arbetstiderna och arbetslivet måste anpassa sig efter barnens behov och inte tvärtom. Även om det naturligtvis också måste vara en facklig strävan, så kan inte det undanskymma att utvecklingen går i motsatt riktning. Vårdsektorn och delar av servicesektorena måste fungera också utöver normal dagarbetstid. En allt kapitalintensivare processindustri kräver längre utnyttjandetider. Skift och andra uddatidsarbeten ökar. På många orter, t. ex. bruk, finns inga alternativ till arbete på obekvämtid.

Omsorgen för de här barnen måste få lösningar anpassade till deras behov, föräldrarnas önskemål och skilda orters förutsättningar. Av LO-undersökningen framgick att bland de föräldrar till 26 000 barn, som behöver omsorg på nätterna, önskas följande lösningar: för 7 500 barn tillgång till kommunal barnsamarit, för 5 800 barn kommunal dagbarnvårdare med nattjänst och för 4 000 barn nattöppna daghem.

Mot den här bakgrunden slog 1976 års LO-kongress fast att det omgående behöver startas en omfattande försöksverksamhet på en rad platser i landet, omfattande daghem med förlängda öppethållandetider, helg- och nattöppna dag- och fritidshem samt kombinationer med daghem, kommunal dagbarnvårdare eller barnsamarit. En grundlig utvärdering bör sedan ge underlag för den fortsatta utbyggnaden.

För att stimulera kommunerna till försöksverksamhet med barnomsorg på utökade öppethållandetider behövs särskilt statligt ekonomiskt stöd. Genom ett sådant får socialstyrelsen bättre möjligheter att intressera och stötta de kommuner som är villiga att gå in i en försöksverksamhet.

Med hänvisning till vad som anförts hemställs

1. att riksdagen hos regeringen anhåller om bemyndigande för socialstyrelsen att skyndsamt starta en bred försöksverksamhet med barnomsorg under hela dygnet,
2. att riksdagen anvisar 800 000 kr. till försöksverksamheten.

Stockholm den 25 januari 1977

GUNNAR NILSSON (s)

i Järfälla

GERTRUD SIGURDSEN (s)

LARS ULANDER (s)

KJELL NILSSON (s)

KERSTIN V. ANDERSSON (s)

i Växjö

i Kumla

SUNE JOHANSSON (s)

i Arvika